

Prof. dr hab. Beata Zofia Filipiak
Uniwersytet Szczeciński
Instytut Ekonomii i Finansów

RECENZJA

dorobku naukowego, dydaktyczno-organizacyjnego oraz współpracy międzynarodowej dr Adama Wyszkwoskiego w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego

I. Wstęp

Podstawą wykonania Recenzji jest pismo Przewodniczącej Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu w Białymstoku prof. dr hab. Marzanny Poniatowicz z dnia 05 kwietnia 2022 r. syg. UwB/RDEiF/451/04/2022.

Zgodnie z art. 221 ust.8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz w związku par. 3 umowy nr 4 na wykonanie recenzji w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego przyjmuję następujące kryteria oceny dorobku dr Adama Wyszkwoskiego:

1. Przedstawienie podstawowych danych o kandydacie, w tym:
  - 1.1. data uzyskania stopnia doktora oraz nazwa jednostki organizacyjnej, w której był ten stopień nadany;
  - 1.2. informacja, czy kandydat ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego, w tym – o ile wynika to z dokumentacji sprawy – informacja o przebiegu i zakończeniu wcześniejszego postępowania;
  - 1.3. przebieg pracy naukowo-zawodowej (miejsce pracy, zajmowane stanowiska);
2. Przedstawienie informacji o obowiązujących przepisach prawa na dzień wszczęcia ocenianego postępowania habilitacyjnego, w tym obowiązujących kryteriach oceny.
3. Przedstawienie informacji o ocenianych osiągnięciach naukowych, w tym:
  - 3.1. tytułu osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się w aktualnym postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego;
  - 3.2. danych naukometrycznych, jak sumaryczny współczynnik Impact Factor, sumaryczna punktacja ministerialna, liczba cytowań oraz indeks Hirscha, którymi legitymuje się kandydat na dzień wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, z podaniem również danych współczynników po uzyskaniu ostatniego awansu naukowego;
  - 3.3. informacja o liczbie publikacji naukowych, monografii, rozdziałów w monografiach autorstwa lub współautorstwa kandydata, z podaniem również danych informacji po uzyskaniu ostatniego awansu naukowego;
  - 3.4. informacja o najważniejszych czasopismach, w ramach których kandydat publikował

- swoje prace naukowe;
- 3.5. informacja czy kandydat odgrywał wiodącą rolę w ramach powstawania współautorskich prac naukowych;
  - 3.6. ocena wskazanego przez kandydata osiągnięcia naukowego, w tym, czy stanowi ono znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej;
  - 3.7. informacja o spełnieniu przez kandydata kryterium dotyczącego wykazania się istotną aktywnością naukową lub artystyczną;
  - 3.8. informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę kandydata do stopnia doktora habilitowanego.
4. Inne informacje lub uwagi istotne dla wyrażonego stanowiska zawartego w recenzji.

II. Przedstawienie podstawowych danych o kandydacie

Informacje wynikające z Umowy:

- Data uzyskania stopnia doktora oraz nazwa jednostki organizacyjnej, w której był ten stopień nadany – stopień doktora nauk ekonomicznych kandydat potwierdził kserokopią dyplomu, należy stwierdzić, że Habilitant uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii na Wydziale Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet w Białymstoku 9 grudnia 2008 r. w oparciu o rozprawę pn. *Efektywność jako kryterium kształtowania systemu podatkowego* przygotowanej pod opieką naukową prof. dr. hab. Henryka Wnorowskiego.
- Informacja, czy kandydat ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego, w tym – o ile wynika to z dokumentacji sprawy – informacja o przebiegu i zakończeniu wcześniejszego postępowania – w dokumentacji nie przedstawiono informacji dotyczącej wcześniejszego ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego przez dr. a Adama Wyszkowskiego;
- przebieg pracy naukowo-zawodowej (miejsce pracy, zajmowane stanowiska):

2001 – 2009	Asystent na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku
2010 – obecnie	Adiunkt na Wydziale Ekonomii i Finansów Uniwersytetu w Białymstoku
2001 – 2003	Wykładowca w Wyższej Szkole Gospodarowania Nieruchomościami Oddział w Białymstoku
2003 – 2011	Wykładowca w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku
2010 – 2011	Wykładowca w Wyższej Szkole Administracji Publicznej w Białymstoku

Dodatkowo:

2004 – 2005	Specjalista w Dziale Ekonomicznym SP ZOZ WSZ im. J. Śniadeckiego w Białymstoku
2004 – obecnie	Autor kilkudziesięciu opracowań dokumentacji w zakresie pozyskiwania współfinansowania wydatków z funduszy Unii Europejskiej przez jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa w ramach: Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego, Programu

2007 – obecnie	Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Norweskiego Mechanizmu Finansowego Wykładowca w Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce Oddział Okręgowy w Białymstoku
2008 – 2013	Asesor/ekspert w komisji oceny projektów w ramach RPO WP 2007-2013 działanie 3.2 i 1.4 – Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
2009 – 2013	Ekspert oceniający projekty w ramach działania 4.5 PO IG, 2007-2013 – Ministerstwo Gospodarki
2010 – 2012	Ekspert ds. przedsiębiorczości w ramach projektu Startuj w biznesie – Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego

Należy podkreślić, że sylwetka zawodowa Habilitanta wskazuje spójną karierę naukową i dydaktyczną, uzupełnianą doświadczeniem praktycznym, które niewątpliwie pozwalało na prowadzenie aplikacyjnej pracy naukowej, lepsze zrozumienie badanych obszarów. Ponadto posiadane doświadczenie zawodowe pozwoliło na wprowadzenie do dydaktyki licznych wątków praktycznych, co niewątpliwie przyczyniło się do wzrostu jakości kształcenia. Na godne podkreślenia zasługuje zdobycie kwalifikacji przygotowania pedagogicznego zgodnie z przepisami Rozporządzenia MEN z dnia 12.03.2009 r. Bardzo ściśle z pracą naukową i podejmowaną tematyką wiąże się ukończenie studiów podyplomowych w zakresie szacowania nieruchomości prowadzonych przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej. Biorąc pod uwagę zainteresowania podatkowe Habilitanta uznaję, że studia podyplomowe wzbogaciły obszar naukowego poznania i dały podstawę do dalszej eksploracji naukowej problematyki podatkowej ze szczególnym uwzględnieniem podatków lokalnych.

Konkluzja:

Jednoznacznie pozytywnie oceniam kształtowanie sylwetki naukowej Habilitanta, która łączy się ściśle z reprezentowanymi przez niego zainteresowaniami naukowymi.

III. Przedstawienie informacji o obowiązujących przepisach prawa na dzień wszczęcia ocenianego postępowania habilitacyjnego, w tym obowiązujących kryteriach oceny

Na dzień wszczęcia i sporządzenia Recenzji obowiązują następujące przepisy prawa:

1. Rozporządzenie ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych. Dz.U. 2018 poz. 1818)
2. Ustawa z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668)

Zgodnie z aktem prawnym wskazanym w punkcie 1, obowiązujące prawo określa kryterium pozwalające na odpowiedź na pytanie czy dorobek Habilitanta jest zgodny z dziedziną nauk społecznych, dyscypliną ekonomia i finanse, która została wskazana w piśmie Przewodniczącej Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu w Białymstoku prof. dr hab. Marzanny Poniatowicz z dnia 05 kwietnia 2022 r. syg. UwB/RDEiF/451/04/2022.

Zgodnie z aktem prawnym wskazanym w punkcie 2, obowiązujące prawo w art. 219, ust. 1 definiuje kryteria, które kandydat powinien spełnić, aby nadano mu stopień doktora habilitowanego. Obowiązujące prawo jednoznacznie stwierdza, że „Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
  - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
  - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
  - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagraniczne.”

IV. Przedstawienie informacji o ocenianych osiągnięciach naukowych

4.1. Informacja o podstawie oceny dorobku naukowego

Podstawą oceny dorobku naukowego jest osiągnięcie naukowe, które zostało sformułowane we Wniosku z dnia 26 listopada 2021 następujący sposób: Monografia naukowa pn. „*Wsparcie przedsiębiorczości w ramach systemu podatkowego w Polsce*”, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2021, ISBN 978-83-7431-680-4, liczb stron 454, (recenzenci: dr hab. Artur Walasik, prof. UE, dr hab. Sławomir Franek, prof. US).

Ocenie zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2c Ustawy podlega dołączony wykaz zrealizowanych oryginalnych osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych lub artystycznych, wskazany w punkcie 6 przedmiotowego wniosku, który obejmuje:

1. *Ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych w kontekście analizy tax expenditures*, [w:] *Teoria ekonomii wobec przeobrażeń strukturalnych*, „Studia Ekonomiczne – Zeszyty Naukowe” 2010, Nr 80, s. 189-198
2. *Tax Expenditures jako instrument transparentnej polityki fiskalnej*, [w:] *Zarządzanie finansami sektora publicznego. Decyzje, instrumenty, ryzyko*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu” 2011, Nr 37, s. 339-350.
3. *Negative Tax Expenditures in the Tax System*, „Acta Universitatis Brunensis. Iuridica” 2012, No 411.

4. *Koncepcja i narzędzia transparentnej polityki fiskalnej*, „Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy” 2013, Nr 30, s. 235-244, (współautor R. Dziemianowicz).
5. *Budżet tax expenditures jako element planowania wieloletniego*, [w:] S. Franek, M. Będzieszak (red.), *Zarządzanie finansami publicznymi: planowanie wieloletnie, efektywność zadań publicznych, benchmarking*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2014, s. 221-235.
6. *Preferencje podatkowe jako funkcja obciążeń podatkowych*, [w:] „Finanse publiczne, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2014, Nr 346, s. 359-367
7. *Tax expenditures as an example of fiscal illusion*, “Optimum. Studia Ekonomiczne. Czasopismo Poświęcone Potrzebom Nauki i Praktyki” 2017, Nr 5(89), s. 85-98, (współautorzy R. Dziemianowicz, A. Kargol-Wasiluk, A. Wildowicz-Giegiel).
8. *Wydatki bezpośrednie vs tax expenditures w realizacji zadań polityki fiskalnej*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio H: Oeconomia” 2017, Vol 51, No 5, s. 381-388.
9. *Hidden expenditures: fiscal effect of tax expenditures*, Proceedings of the 22nd International Conference Current Trends in Public Sector Research, 2018, Masaryk University. Faculty of Economics and Administration. Department of Public Economics, s. 116-123. (współautor R. Dziemianowicz).
10. *Tax expenditures w podatkach lokalnych w Polsce jako instrument lokalnej polityki podatkowej*, „Studia BAS” 2021, Nr 1(65), s. 103-126, (współautor D. Wyszowska).

4.2. Informacje o danych naukometrycznych, o liczbie publikacji, udziale w projektach, popularyzacji nauki poprzez udział i organizację konferencji naukowych

Dane naukometryczne charakteryzujące dorobek naukowy dr Adama Wyszowskiego, kształtują się następująco:

1. Impact Factor – Oeconomia Copernicana: 2020 journal Impact factor 4.274; w WoS indeksowana jest jeszcze Gospodarka Narodowa, ale na dzień sporządzenia recenzji nie udało się ustalić wyliczonego wskaźnika IF.
2. Liczba cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań.
  - Web of Science – 13;
  - Google Scholar – 113 (w tym autocytowania – 17)
3. Informacja o posiadanym indeksie Hirscha.
  - Web of Science H-index – 1
  - Google Scholar H-index – 5
4. Informacja o liczbie punktów MNiSW: 2009-2016 – suma punktów za publikacje – 348; 2017-2021 – suma punktów za publikacje – 380.

Informacja o:

- liczbie publikacji naukowych (artykułów): przed uzyskaniem stopnia doktora – 14; po uzyskaniu stopnia doktora – 10;
- monografii – po uzyskaniu stopnia doktora – 2;
- rozdziałów w monografiach - przed uzyskaniem stopnia doktora – 1; po uzyskaniu stopnia doktora - 43

- członkostwie w redakcjach naukowych monografii – 6;
- wystąpieniach na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych: przed uzyskaniem stopnia doktora – 10; po uzyskaniu stopnia doktora – 14;
- udziale w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych: przed uzyskaniem stopnia doktora – 2; po uzyskaniu stopnia doktora – 8;
- uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych:
  - Projekt NCN nr UMO-2011/01/B/HS4/02878 o realizację i finansowanie projektu badawczego pt. "Tax expenditures jako narzędzie transparentnej polityki fiskalnej – definicja, szacowanie i ocena", główny wykonawca;
  - projekt pn. Nowoczesne i efektywne kształcenie we współpracy z przedsiębiorcami – projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IV, Działanie 4.1, Poddziałanie 4.1.1 Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni, okres realizacji: 02.2009 – 07.2011, członek zespołu;
  - projekt pn. Startuj w biznesie – projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa w ramach działania 6.2. POKL; funkcja koordynatora;
  - projekt pn. Wzmocnienie potencjału kadr nauki i biznesu poprzez transfer wiedzy w regionie – projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.2 Transfer wiedzy, Poddziałania 8.2.1, członek zespołu odpowiedzialny za badania naukowe;
  - projekt pn. Przedsiębiorczość Akademicka – regionalny program wsparcia innowacji poprzez promocję typu spin-off i spin-out – projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, członek zespołu odpowiedzialny za badania naukowe;
  - badania statutowe – 2 projekty naukowe realizowane w okresie 2009 do 2011 oraz 2012 do 2018.

Należy pozytywnie ocenić kształtowanie się danych naukometrycznych, mimo niskiej liczby publikacji IF (niska liczba stanowi słabszy element, ale biorąc pod uwagę okres obowiązywania przepisów, liczne zmiany list, recenzent uważa że należy zaakceptować wypełnienie kryterium). Dorobek naukowy jest ugruntowany poprzez cytaty, a liczba punktów MNiSW kształtowała się w podanym okresie prawidłowo, biorąc pod uwagę fakt, że punktacja zmieniała się w podanym przez Kandydata okresie, jak również przypisane punktu są współdzielone między współautorów. Ponadto należy podkreślić, że Kandydat aktywnie uczestniczył w popularyzowaniu nauki poprzez wystąpienia krajowe i międzynarodowe oraz udział w komitetach organizacyjnych konferencji naukowych. Brał udział w projektach naukowych (w tym finansowanych w konkursach) oraz równie ważnych badaniach statutowych.

Konkluzja:

Jednoznacznie pozytywnie oceniam kształtowania się danych naukometrycznych, liczbę publikacji naukowych (krajowych i zagranicznych), popularyzację nauki oraz uczestnictwo w projektach naukowych.

4.3. Przedstawienie informacji o najważniejszych czasopismach, w ramach których Kandydat publikował swoje prace naukowe

Do najważniejszych czasopism naukowych, w ramach których Kandydat publikował swoje prace naukowe Recenzent zalicza: *Oeconomia Copernicana*, *Studia BAS*, *Gospodarka Narodowa*, *Wiadomości Statystyczne*, *Finanse Komunalne*, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, *Studia Ekonomiczne – Zeszyty Naukowe*, *Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio H: Oeconomia*, *Zarządzanie i Finanse*, *Ekonomia XXI Wieku*, *Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae*, jak również wydawnictwo *UwB Optimum*. *Studia Ekonomiczne*. Kandydat publikował swoje prace za granicą, w: *European Research Studies Journal*, *Proceedings of the International Conference Current Trends in Public Sector Research*, *BELIANUM*. *Vydavateľstvo UMB, Acta Universitatis Brunensis. Iuridica*.

Wskazane wydawnictwa naukowe znajdują się na liście czasopism punktowanych, co należy ocenić pozytywnie, gdyż Kandydat publikował zarówno w czasopismach bardzo uznanych (np. 70-100 punktów), jak i czasopismach krajowego zasięgu, uznanych przez środowisko naukowe.

Monografie, w których publikował Kandydat były wydawane w kraju i za granicą. W szczególności do wydawnictw, w których ukazały się opracowania Kandydata należą: Wydawnictwo Difin, CeDeWu, National Taipei University of Technology, Szent Istvan University, Hangar Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Uniwersytet Warszawski, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Wskazane wydawnictwa krajowe znajdują się na liście wydawnictw uznanych Komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe.

Konkludując pozytywnie oceniam dobór czasopism i wydawnictw. Oczywiście zawsze można sformułować postulat o większym zróżnicowaniu publikacji, ale w dorobku znajduje się czasopismo z wysokim IF. Biorąc pod uwagę zasięg, to wszystkie czasopisma, w których publikował Kandydat, posiadają zasięg co najmniej krajowy. Kryterium należy uznać za pozytywnie spełnione.

4.4. Informacja, czy kandydat odgrywał wiodącą rolę w ramach powstawania współautorskich prac naukowych

Trudno stwierdzić czy Kandydat taką rolę odgrywał w ramach powstania współautorskich prac naukowych, gdyż trudno taką informację powziąć z dokumentacji. Jednakże analiza dokumentacji pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że Kandydat dążył do wymiany doświadczeń z innymi autorami, na co jest wymierny dowód w postaci prac współautorskich, zarówno o charakterze monograficznym, jak i w formie autorska artykułów naukowych. To dążenie i jego efekt oceniam wysoce pozytywnie, gdyż efektem współpracy z innymi autorami są publikacje układające się w cykle publikacyjne wnoszące wyniki badań i wnioski na ich podstawie przynajmniej w zakresie: opodatkowania, tax expenditures, finansowych aspektów rozwoju regionalnego, czy też wpływu funduszy europejskich na różne aspekty życia społeczno-gospodarczego.

Ponadto należy wskazać, że w dokumentacji dostarczono stosowne oświadczenia współautorów o wkładzie w powstanie publikacji współautorskich. Wkład w ich powstanie Kandydata został nie tylko potwierdzony przez współautorów podpisami, ale bardzo precyzyjnie przedstawiono poszczególne role, zadania i efekty wniesione do powstania artykułu przez poszczególnych współautorów. Na tej podstawie mogę stwierdzić, że Kandydat wykazał się umiejętnością współpracy z współautorami, umie dzielić się rolami i zadaniami, tym samym jest przygotowany do prowadzenia przyszłej potencjalnej współpracy z innymi naukowcami, w tym do pełnienia funkcji „mistrza” dla młodszych pracowników nauki, gdzie wyznaczenie zadań, ról czy też odpowiedzialność za prowadzenie badań staje się ważnym i immanentnym czynnikiem pracy samodzielnego pracownika nauki.

Konkludując, stwierdzam, że należy pozytywnie odnieść się do spełnienia omawianego kryterium, mimo że samo słowo „wiodący” w mojej opinii jest niewłaściwe (również jego użycie jest krytykowane jako rusycyzm przez językoznawców), gdyż trudno wskazać na taką rolę, jeżeli samemu nie uczestniczyło się w procesie. Podejmując się jednakże oceny w oparciu o dokumentację, stwierdzam jednoznacznie, że Autor brał udział w opracowaniu koncepcji badań, opracowywał koncepcję artykułów, opracowywał metody badawcze użyte do badań, a nie tylko porządkował badania, czy też opisywał. Te czynności wskazane w dokumentacji potwierdzają w przekonaniu Recenzenta spełnienie tego kryterium.

4.5. Ocena wskazanego przez kandydata osiągnięcia naukowego, w tym, czy stanowi ono znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej

Jako osiągnięcie naukowe dr Adam Wyszkowski wskazał monografię *pn. „Wsparcie przedsiębiorczości w ramach systemu podatkowego w Polsce”*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2021, ISBN 978-83-7431-680-4, liczb stron 454, (recenzenci: dr hab. Artur Walasik, prof. UE, dr hab. Sławomir Franek, prof. US).

Trudno się nie zgodzić z Habilitantem, że „właściwe gospodarowanie (racjonalne, efektywne) zasobami publicznymi wydaje się być jednym z podstawowych warunków sprawowania odpowiedzialnej władzy publicznej, na której w tym zakresie ciążyą dwa obowiązki. Z jednej strony jest to właściwe rozłożenie ciężarów publicznych, z drugiej zaś właściwe rozdysponowanie posiadanych zasobów”. Ponadto istnieje konieczność, z uwagi na występującą lukę, „zbadać zakres oddziaływania publicznego przez specyficzne instrumenty polityki fiskalnej, jakimi są konstrukcje TEs”. Niewątpliwie, skutki TEs, jakim jest pomniejszenie podatkowych dochodów budżetowych, wymaga przyjrzenia się z punktu widzenia optymalizacji dochodów i zrównoważonego budowania jakości życia społeczeństwa. Ponadto konieczna jest analiza dualizmu TEs, zarówno z punktu widzenia ich wydatkowego charakteru, ale również zachowania zasady transparentności.

Podjęty w pracy problem badawczy wypełnia lukę w zakresie dyskusji nad naukowym wyjaśnieniem oddziaływania publicznego przez specyficzne instrumenty polityki fiskalnej, jakimi są konstrukcje TEs. Dokonanie wyboru obszaru badawczego przez dr Adama Wyszkowskiego, należy uznać w pełni za uzasadnione, a **samo sformułowanie tematu i jego ukierunkowanie za bardzo trafne i potrzebne zarówno z punktu widzenia nauk społecznych, dyscyplinie ekonomia i finanse.**

Głównym **celem** pracy była ocena efektywności oddziaływania przez instrumenty TEs na jedną ze sfer interwencji publicznej – obszar przedsiębiorczości. Z tego też względu badanie zostało ograniczone zarówno podmiotowo, jak i przedmiotowo. Ograniczenie **podmiotowe** związane

było z wyborem do analizy TEs stosowanych jako narzędzia polityki fiskalnej na poziomie centralnym. Natomiast ograniczenie **przedmiotowe** dotyczyło natomiast wyboru TEs odnoszących się do jednego ze zidentyfikowanych obszarów wsparcia, czyli wspomnianego już obszaru przedsiębiorczości.

Habilitant przyjął w rozprawie, **cele pomocnicze**, które zostały ukierunkowane na osiągnięcie celu głównego. Za cele te przyjęto:

- scharakteryzowanie i wskazanie specyficznych cech TEs jako instrumentów fiskalnych,
- umiejscowienie TEs w instrumentarium polityki fiskalnej wraz z porównaniem ich do bezpośrednich wydatków budżetowych,
- określenie wpływu stosowania TEs na wyniki budżetu oraz realizację transparentnej polityki fiskalnej,
- określenie roli TEs w systemach fiskalnych Polski i wybranych państw,
- określenie znaczenia obszaru przedsiębiorczości jako sfery wsparcia przez TEs w Polsce i wybranych państwach,
- porównanie metod pomiaru efektywności instrumentów polityki fiskalnej ze wskazaniem przydatności tych metod do oceny efektywności stosowania TEs.

Cele, zarówno główny, jak również szczegółowe, sformułowane zostały w sposób ogólny, są bardzo szerokie, jednak układają się w logiczną całość i są ze sobą spójne. Recenzent uznaje, że cel badawczy jest skonstruowany w swej istocie w sposób poprawny i logiczny oraz możliwy do osiągnięcia. Cele szczegółowe prowadzą do realizacji celu głównego i mają charakter zadaniowy.

Punktem wyjścia do sformułowania hipotez badawczych było poszukiwanie odpowiedzi na szereg pytań badawczych, sformułowanie ocen poszczególnych TEs, jak i wszystkich łącznie jako całości pewnej koncepcji wsparcia przedsiębiorców. W związku z powyższym Habilitant sformułował **pytanie badawcze, zawężające obszar badawczy**: czy konieczne i zasadne jest dalsze stosowanie poszczególnych instrumentów?

Konsekwencją przyjętego obszaru badawczego oraz tak zdefiniowanych celów pracy było sformułowanie **hipotezy głównej** w brzmieniu: system wsparcia publicznego przedsiębiorców w Polsce przez instrumenty tax expenditures jest efektywnym narzędziem polityki fiskalnej. Dokonanie weryfikacji hipotezy głównej wymagało od Habilitanta wyodrębnienia i rozpatrzenia **hipotez pomocniczych**:

1. Obligatoryjność i kompletność analizy TEs przyczynia się do wzrostu transparentności działań władz publicznych i ograniczenia występowania iluzji fiskalnych.
2. Brak spójnej metodologii identyfikowania, szacowania i raportowania TEs, rozważanych jako pośrednie wydatki budżetowe utrudnia prowadzenie analizy porównawczej w aspekcie międzynarodowym stanowiącej nieodzowny element oceny efektywności na tle najlepszych rozwiązań (benchmarking).
3. Specyfika instrumentów TEs sprawia, że są one analizowane przez wykorzystanie metod właściwych dla bezpośrednich wydatków budżetowych, a nie instrumentów dochodowych.
4. Zakres identyfikowania, szacowania i raportowania TEs, rozważanych jako pośrednich wydatków budżetowych, jest niewystarczający.
5. Obszar przedsiębiorczości jest znaczącą sferą oddziaływania przez system podatkowy.

6. Zakres raportowania TEs w Polsce ogranicza możliwości analizy efektywności stosowania tych instrumentów.

Sformułowana hipoteza badawcza i hipotezy pomocnicze w sposób bezpośredni łączą się z celem głównym, celami pomocniczymi i tematem pracy. Zadane pytanie badawcze pozwalają osiągnąć wartość poznawczą, jak również służy sformułowaniu rozwiązań, które dostarcza rozprawa w rozdziale. Recenzent podkreśla, że nie wnosi uwag do konstrukcji hipotezy, hipotez pomocniczych celów (głównego i pomocniczych) i pytania badawczego, co oznacza, że ich forma oraz zakres merytoryczny pozostałych nie budzi zastrzeżeń.

Wybrany obszar badawczy, cel wraz z celami pomocniczymi, hipoteza i hipotezy pomocnicze, pytanie badawcze oraz temat pracy przesądziły o doborze metod badawczych. W dysertacji zastosowano głównie metody: aktów prawnych, narodowych raportów dotyczących preferencji podatkowych oraz metodę analizy opisowej i porównawczej. W analizie efektywności wykorzystania TEs w polskiej praktyce posłużono się analizą korelacji Pearsona oraz modelowaniem miękkim. Istotność statystyczną obliczonych współczynników korelacji liniowej Pearsona zweryfikowano za pomocą testu istotności współczynnika korelacji (*ang. test of significance for a Pearson product-moment correlation coefficient*). Obliczeń oraz prezentacji wyników wykonano z zastosowaniem programu statystycznego „R” oraz „SPSS”. W przypadku modelowania miękkiego, weryfikacji jego parametrów dokonano przez zastosowanie mierników wykorzystywanych w modelach ekonometrycznych, takich jak: kwadraty współczynników korelacji wielorakiej (R^2) oraz odchylenia standardowe estymatorów parametrów. W badaniu statystycznych własności modelu miękkiego wykorzystano metody specyficzne dla modelowania miękkiego, czyli: test Stone'a-Geisser'a (test S-G), który jest miarą dokładności predykcji dokonanej na podstawie modelu w stosunku do predykcji „trywialnej” oraz metodę tzw. cięcia Tuckey'a. Oba podane testy służą pomiarowi jakości skonstruowanego modelu miękkiego.

Nie wnoszę uwag do doboru metod badawczych, ich następstwa wykorzystania oraz osiągniętych wyników. Drobną uwagę, niemającą znaczenia dla jakości badań, formułuję z punktu widzenia technicznego podejścia do projektowania samych badań. Autor rozprawy mógł posłużyć się schematem blokowym, zwanym również w literaturze przedmiotu jako „scientific roadmap for research”. Takie ujęcie badań pozwalałoby przedstawić bardziej precyzyjnie i klarownie zastosowane podejście badawcze, co w przyszłości umożliwiłoby innym badaczom własne badania nad omawianym zagadnieniem.

Konkluzja:

Monografia jest obszernym studium teoretyczno-empirycznym stanowiącym próbę zwrócenia uwagi na potrzebę podjęcia szerokiej dyskusji na temat zagadnień związanych z analizą i weryfikacją stosowanych instrumentów pośredniego wsparcia publicznego w ramach systemu podatkowego. Nie wnoszę uwag zarówno do ukierunkowania rozprawy, celów, hipotez, pytania badawczego określenia podmiotu i przedmiotu rozprawy, podejścia badawczego. Zaprezentowane podejście jasno wykazuje lukę badawczą, którą wypełnia monografia.

Praca składa się z 5 rozdziałów podzielonych na trzy części (choć Habilitant wykazuje dwie). Tekst zasadniczy dopełnia bogata bibliografia. Pierwsza część jest teoretycznym wprowadzeniem do tematyki tax expenditure, jej rozwinięciem poprzez umiejscowienie w polityce fiskalnej państwa. Druga część rozprawy dotyczy zdefiniowania kategorii efektywności w finansach publicznych i jej odniesienia do analizy instrumentów TEs. Ta część

dała punkt wyjścia do bardzo ważnej z punktu widzenia ostatniej części (konceptyjno-wnioskowej), która poprzez obliczenia i ocenę efektywności wykorzystania TEs w polskim systemie podatkowym prowadzi do poczynionych w sposób merytorycznie ocen i sformułowania warstwy postulatywnej.

Recenzent odchodzi od charakterystyki poszczególnych rozdziałów, ale wskaże na ich mocne i słabsze strony. W rozdziale pierwszym niewątpliwie ważną i bardzo silną stroną jest dokonanie w kontekście analizy polityki podatkowej dyskusji nad funkcjami i obszarami interwencji publicznej. Ta dyskusja daje punkt wyjścia do badań empirycznych i łączy się ściśle z częścią postulatywną, gdyż Habilitant swoimi wynikami badań uzupełnia istniejący w teorii punkt widzenia. Niewątpliwie, sama dyskusja literaturowa dotycząca narzędzi polityki fiskalnej oraz narzędzi polityki podatkowej jest prawidłowa, zawiera w sobie podejście porządkujące rozważania w literaturze, daje osadzenie problemu, ale nie jest innowacyjna, gdyż trudno oczekiwać, aby taka była.

W rozdziale drugim podkreślono konsekwencje oddziaływania władzy publicznej przez podatki na system gospodarczy. Należy pozytywnie odnieść się do wskazania elementów teorii zakłóceń związanej z opodatkowaniem. Ważnym aspektem podjętej dyskusji w tej części jest instrumentarium (narzędzia oddziaływana przez podatki na społeczeństwo i gospodarkę), tak aby dojść do istoty, której stanowi pozyskiwanie dochodów publicznych, ale także i ich pośrednie wydatkowanie. Autor zatem kompleksowo odnosi się do omawianego problemu wskazując na wątek krytyczny dotyczący omawianych zagadnień. Nie dostrzegam tutaj uchybień ani obszarów dyskusyjnych.

Rozdział trzeci został poświęcony charakterystyce narodowych systemów podatkowych w części odzwierciedlającej ich wydatkowy charakter. Określono rolę jaką pełnią instrumenty TEs w finansach publicznych, w porównaniu z bezpośrednimi wydatkami budżetowymi, a następnie zbadano ich wpływ na wynik finansów publicznych w kontekście transparentności polityki fiskalnej. To właśnie ostatni z wymienionych obszarów silnie wpisuje się w lukę badawczą i wymagał dyskusji teoretycznej. Wysoko oceniam prezentację tego problemu w ujęciu teoretycznym. W dalszej kolejności poddano analizie polski system preferencji podatkowych oraz scharakteryzowano poszczególne kategorie TEs funkcjonujące w wybranych systemach jako przykłady wsparcia określonej kategorii podatników. Nie wnoszę uwagi co do istoty, ale Habilitant mógł wskazać omawiając te przykłady wsparcia na pozytywne i negatywne aspekty, które mogłyby zostać rozwinięte w polskim systemie preferencji. Uwaga co do samej konstrukcji pracy, tylko w tym rozdziale występuje podsumowanie. Autor mógł tą część rozważań zatytułować inaczej, pokazując swój unikalny wkład do rozważań.

Czwarty rozdział ma charakter poznawczy, a zakres prowadzonej merytorycznej analizy jest konsekwencją postawionego pytania, czy w badaniu efektywności instrumentów TEs należy stosować narzędzia wykorzystywane do pomiaru strony dochodowej czy też wydatkowej? Ponadto praca Habilitanta w tym rozdziale zostaje włączona w ważny nurt dyskusji nad efektywnością ekonomiczną. Mimo ogólnego rozumienia tej kategorii, w literaturze i w praktyce stosuje się wiele pojęć bliskoznacznych, które odnoszą się do różnych aspektów ocenianych procesów. Habilitant celnie podnosi ten problem i wskazuje, że „to czy coś będzie *stricte* efektywne, skuteczne, wydajne, produktywnie, sprawne, czy też racjonalne, zależy od celu oceny, ale także i od przyjętego kryterium oceny”. Ta idea jest konsekwentnie przez Habilitanta dyskutowana i porządkuje ona ogólną dyskusję w rozdziale.

Ostatni rozdział ma charakter metodyczno-badawczo-diagnostyczny. Zakres prowadzonych badań jest konsekwencją dążenia do weryfikacji hipotezy, jak również służy ustosunkowaniu się do postawionych hipotez pomocniczych. Jak już powyżej wskazałam jest to interesująca część pracy, stanowiąca studium diagnostyczne, a jego wyniki stanowią cenny wkład do dziedziny i dyscypliny naukowej. Nie wnoszę uwag do podejścia metodycznego i samego zaprojektowania badań. Jednakże, za dyskusyjne uznaję następujące kwestie: oparcie badań na danych odnoszących się do wszystkich podmiotów, a nie tylko tych korzystających z TEs (co wynikało z braku dostępności innych danych), stosunkowo krótki okres badawczy z uwagi na ograniczony dostępnością danych MF. Te uwagi nie obniżają pozytywnej oceny, jednakże gdyby nie problem danych, analizy, badania i opracowane wnioski byłyby znacznie ciekawsze i pełniejsze.

Wnioski, które w tym rozdziale formułuje Kandydat są konsekwencją uzyskanych wyników. Autor w sposób bardziej przejrzysty, łącząc wątki badań, mógł przedstawić wnioski jako uwagi przyczyniające się do zwiększenia efektywności. Ale na pozytywną ocenę zasługują zawarte w ostatniej części rekomendacje. Odnoszą się one do warunków, które muszą być spełnione, aby możliwe było prowadzenie analizy efektywności instrumentów wsparcia przedsiębiorczości w postaci TEs w Polsce w szerszym zakresie. Ten element stanowi ważny wkład do dyscypliny i dziedziny nauki.

Zgodnie z oczekiwaniami w stosunku do pracy na stopień, kończy się ona zakończeniem, w którym Habilitant odnosi się do problemu i swoich dokonań, omawia stopień zrealizowania celów i weryfikacji hipotez badawczych oraz formułuje wnioski końcowe. Zakończenie to ważne podsumowanie prowadzonych badań i dokonań, jak również istotną jego część stanowi sformułowanie pożądanych działań umożliwiających na bardziej kompleksowe badania efektywności wykorzystania analizowanych instrumentów polityki fiskalnej. Ta część mimo, że merytorycznie poprawna, to budzi pewien niedosyt, gdyż Habilitant mógł wskazać na potencjalne scenariusze dojścia do sformułowanych przez niego rekomendacji w obszarze TEs.

Ocena wkładu osiągnięcia naukowego w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse:

Monografia Pana dr Adama Wyszowskiego uzupełnia dotychczasowy dorobek w zakresie badania procesów zachodzących na płaszczyźnie polityki gospodarczej, a zwłaszcza fiskalnej i podatkowej. Co prawda taka tematyka była już przedmiotem analiz prowadzonych przez innych badaczy, cytowanych przez Habilitanta, jednak zaproponowane przez niego ujęcie ma znacznie szerszy wymiar, jest bardziej kompleksowe z punktu widzenia dyskusji o efektywności, a przede wszystkim wypełnia lukę w zakresie TEs. Szczególnie cenna jest empiryczna warstwa pracy zawarta w ostatnim rozdziale wraz z rekomendacjami. Jednoznacznie podkreślić należy, że wkład w rozwój dyscypliny ma charakter zarówno porządkujący, teoretyczny, metodyczno-metodologiczny, jak i badawczo-postulatywny. Wartością dodaną monografii, a tym samym wkładem w rozwój dyscypliny jest w szczególności:

- propozycja rozszerzenia katalogu funkcji podatku o funkcję wydatkową,
- dokonanie międzynarodowego porównania raportów TEs, w tym dokonanie ich oceny i rankingu,
- zaprezentowanie nowego podejścia do rozpatrywania TEs jako formy „wydatków publicznych”, szczególnie w zakresie skutków ich stosowania oraz metodologii oceny ex-post,

- wkład metodyczno-metodologiczny w postaci: opracowania metodologii prowadzenia analizy porównawczej raportów TEs na poziomie międzynarodowym, analizy metod badania efektywności działalności publicznej w kontekście ich przydatności w ocenie TEs, wykorzystania modelowania miękkiego jako metody badania efektywności TEs,
- przeprowadzenie analizy efektywności, wybranymi metodami, określonej grupy instrumentów TEs funkcjonujących w polskim systemie podatkowym,
- wykazanie zależności pomiędzy zakresem raportowania a transparentnością polityki fiskalnej i dyscypliną finansów publicznych, sformułowanie rekomendacji dotyczących pomiaru efektywności tax expenditures w warunkach polskich.

Konkluzja końcowa dotycząca osiągnięcia naukowego:

Monografia stanowi udaną próbę systematyzacji i umiejscowienia w teorii opodatkowania kategorii TEs, krytycznej oceny dotychczasowego dorobku naukowego z analizowanego zakresu wraz z jego wzbogaceniem i poszerzeniem o nowe elementy, które Recenzent wskazał powyżej. Jednoznacznie należy stwierdzić podsumowując, że przedstawione do recenzji osiągnięcie naukowe w postaci monografii jest dowodem samodzielności naukowej, dobrego opanowania warsztatu naukowego oraz dobrej znajomości metod statystycznych i ekonometrycznych. Tym samym wskazane przez Pana dr Adama Wyszkwoskiego osiągnięcie naukowe w postaci monografii stanowi **znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse.**

Dodatkowo osiągnięcie to wzmacnia 10 dołączonych do tego osiągnięcia publikacji, które w sposób spójny uzupełniają badania zaprezentowane w monografii. Tym samym należy stwierdzić spójność prowadzonych badań w głównym nurcie, umiejętność trafnego formułowania tematów publikacji naukowych związanych z głównym nurtem badań, umiejętność pogłębiania tematów badawczych o nowe obszary i pola badań.

Uznaję jednoznacznie, że kryterium zostało spełnione, a Kandydat poprzez swoje osiągnięcie naukowe wnosi znaczny wkład w rozwój dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

4.6. Informacja o spełnieniu przez kandydata kryterium dotyczącego wykazania się istotną aktywnością naukową lub artystyczną

Pozostały dorobek publikacyjny, a zwłaszcza wskazanych i dołączonych 10 artykułów naukowych Habilitanta oceniam pozytywnie. Ponieważ w punkcie 4.2. Recenzent już scharakteryzował dość obszernie dorobek w ujęciu ilościowym, należy wskazać że dorobek Kandydata charakteryzuje się cytowalnością a sylwetka badacza rozpoznawalnością z uwagi na podejmowaną problematykę. Zwłaszcza dorobek dotyczący problematyki *tax expenditures* pozwala na uzyskanie rozpoznawalności badań Habilitanta. Jego badania, jak również opracowania współautorkie w tym nurcie należy uznać za pionierskie, gdyż właśnie macierzysty Ośrodek Kandydata (w tym on osobiście) podjął się pierwszych tak szerokich badań w nurcie *tax expenditures*. Postrzegam również za cenne zwrócenie uwagi na w podatkach lokalnych, co uznaję za problematykę niezbyt często podejmowaną i stanowiącą cenny przyczynek do prowadzenia pogłębionych badań przez innych badaczy, a może przez Habilitanta w przyszłości.

Oceniając jakościowo pozostały dorobek naukowy należy wskazać na aspekty pozytywne i negatywne, a raczej mniej satysfakcjonująco. Do pozytywnych możemy zaliczyć interdyscyplinarność podejmowanej problematyki jak i niektórych ujęć sformułowanych problemów badawczych, szeroki zakres podejmowanej problematyki: opodatkowania, tax expenditures (dominujące), finansowych aspektów rozwoju regionalnego, czy też wpływu funduszy europejskich na różne aspekty życia społeczno-gospodarczego, a w wymiarze analitycznym na podkreślenie zasługuje wykazanie się pogłębionymi badaniami prowadzonymi do konkretnych wniosków i rekomendacji. W publikacjach znajdują się części mające charakter opisowy, ale porządkujący jak i te w których badania empiryczne są znacząco eksponowane, ale z właściwą merytorycznie warstwą wnioskową. Znacznie mniej satysfakcjonująco oceniam natomiast niewielką liczbę artykułów w renomowanych czasopismach zagranicznych oraz dość niskie współczynniki wpływu. Te dwa aspekty obniżają nieznacznie ogólnie pozytywną ocenę dorobku.

Oczywiście publikacje naukowe należy ocenić przede wszystkim pod względem jakościowym. W takim ujęciu dorobek oceniam wysoce pozytywnie i uznaję kryterium za spełnione. Atutem jest, że Habilitant swoją aktywność naukową realizował w kilku obszarach merytorycznych (na co wskazano powyżej), co oznacza, że posiada publikacje dotyczące kilku rozwijanych i przenikających się obszarów badawczych. Są to bardzo ciekawe obszary badawcze, w których jest wiele nieodkrytych pól wartych naukowego przeanalizowania.

Ocena pozostałego dorobku jest również dokonywana z punktu widzenia realizacji aktywności naukowej w więcej niż jednej uczelni. Kandydat realizował tę aktywność poprzez udział w konferencjach naukowych w jednostkach krajowych i zagranicznych. Uczestniczył łącznie w 113 konferencjach i seminariach naukowych (w tym 4 za granicą, a w 37 w jednostce macierzystej). Na konferencjach wygłosił 19 wystąpień z prezentacją wyników prowadzonych badań (w tym 2 w jednostce macierzystej). Ponadto Habilitant uczestniczył w trzech stażach, z czego **dwóch zagranicznych**. Krajowy staż miał miejsce w Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych, natomiast dwa staże zagraniczne na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Grodzieńskiego Uniwersytetu Państwowego im. Janki Kupały. To doświadczenie niewątpliwie dużo wnosi zarówno w zakresie współpracy badawczo-naukowej i pozwala na wymianę doświadczeń oraz stoi u podstawy dalszego rozwijania współpracy międzynarodowej Kandydata.

Habilitant wykazał się również aktywnością w realizowaną poprzez udział w seminariach naukowych. Uczestniczył (lub też był współorganizatorem tych naukowych wydarzeń) w szeregu spotkań naukowych organizowanych przez prof. dr. hab. J. Wilkina na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego. W seminarium współorganizowanym przez Katedrę Skarbowości Kolegium Ekonomiczno-Społecznego SGH. Uczestniczył również w kilku seminariach zorganizowanych wraz z Katedrą Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Jak również w seminarium FinSem organizowanym przez Instytut Ekonomii i Finansów w Uniwersytecie Szczecińskim. Na podkreślenie należy udział w sześciu seminariach organizowanych przez CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych. Ten dorobek pozwolił zarówno zweryfikować poprzez prezentację swoje badania naukowe, jak również wzbogacić warsztat poprzez analizę, dyskusję i wymianę doświadczeń.

Habilitant posiada również doświadczenie w budowaniu międzyuczelnianych zespołów projektowych.

Konkluzja:

Jednoznacznie pozytywnie oceniam spełnienie przez Kandydata kryterium dotyczącego wykazania się istotną aktywnością naukową lub artystyczną. Kryterium istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznych oceniam za spełnione, biorąc pod uwagę zarówno staże naukowe, publikacje naukowe, konferencje, wymianę naukowo-badawczą, jak również kwestie współpracy między uczelnianej. Kryterium te wykazuje charakter zarówno krajowego dorobku, jak i międzynarodowe doświadczenia

4.7. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę kandydata do stopnia doktora habilitowanego

Dorobek dydaktyczny i organizacyjny oceniam wysoko. Za najważniejsze uznaję z punktu widzenia uzyskania stopnia dr hab. kształcenie kadr. To kryterium jest spełnione, gdyż Habilitant wykształcił licencjatów, magistrów, jak również wykonywał recenzje w procesie dyplomowania. Ponadto pełnił rolę opiekuna poszczególnych roczników studentów oraz organizatora szkoleń dla studentów z zakresu obsługi programów „LEX” i „Analityk. Kandydat stale doskonalił swoje umiejętności, które wpływały na jakość dydaktyki.

W zakresie działalności organizacyjnej ważnym elementem jest uczestnictwo w wielu komitetach organizacyjnych konferencji, brał udział w wielu projektach realizowanych przez lub we współpracy z Uniwersytetem w Białymstoku. Brał czynny udział w pracach:

- Senackiej Komisji ds. Kształcenia,
- Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej,
- Komisji Dydaktycznej na Wydziale Ekonomii i Zarządzania,
- Kierunkowego Zespołu Dydaktycznego (kierunek Ekonomiczno-prawny).

To tylko niektóre, ale zasługujące na wyróżnienie aktywności dydaktyczne i organizacyjne.

Na podkreślenie zasługują nagrody, które uzyskał Kandydat. Są to nagrody Rektora UwB za pracę naukową i działalność organizacyjną za lata 2010, 2011, 2012, 2015 i 2016, Medal brązowy za długoletnią służbę, Srebrną i Złotą Odznakę Zasłużonego w rozwoju Stowarzyszenia Księgowego w Polsce oraz Srebrną Odznakę Honorową Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego.

W ramach aktywności organizacyjnej oraz popularyzującej naukę Habilitant wykazuje członkostwo w następujących organizacjach: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne (PTE), Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (SKwP) i International Institute of Public Finance.

Ponadto Habilitant wykazuje aktywność w zakresie popularyzacji nauki (np. poprzez prowadzenie wykładów), jak również posiada w swoim dorobku ekspertyzy i projekty na rzecz praktyki. Był ekspertem w Komisji Oceny Projektów w ramach działania 4.5 POIG (w zakresie oceny finansowej), podmiot powołujący – Minister Gospodarki oraz ekspertem Komisji Oceny Projektów w zakresie oceny odwołań od wyników oceny formalnej lub merytorycznej w ramach działań III-VI osi priorytetowej POIG przy Ministrze Gospodarki. Pełnił funkcję eksperta w zakresie oceny projektów w ramach RPOWP Działanie 1.4 i 3.2 przy Marszałku Województwa Podlaskiego i ekspert w zakresie oceny projektów w ramach regionalnej części POKL (dziedzina edukacja) przy Marszałku Województwa Podlaskiego.

Konkluzja:

Jednoznacznie pozytywnie oceniam spełnienie przez Kandydata posiadania osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę. Osiągnięcia są znaczące, widoczna jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jak również naukowym (poprzez współorganizację badań i konferencji), a kryterium to dodatkowo wysoce pozytywnie weryfikuje stosowny wykaz nagród i odznaczeń.

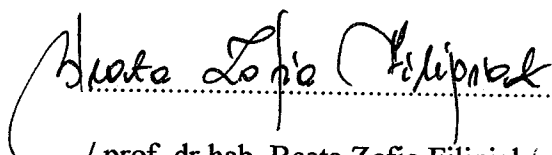
4.8. Inne informacje lub uwagi istotne dla wyrażonego stanowiska zawartego w recenzji

Kandydat umiejętnie łączy naukę z praktyką gospodarczą i kształceniem młodych kadr. Widoczny jest stały rozwój dorobku naukowego i jego nakierowanie na podatki jako główny nurt badawczy. Umiejętnością Kandydata jest wyszukiwanie luk badawczych i bardzo umiejętne wykorzystanie instrumentarium badawczego, w taki sposób, aby nie tylko opisywać, ale również formułować wnioski w oparciu o instrumentarium statystyczno-ekonometryczne.

Kolejną cechą jest budowanie zespołów naukowych zarówno w kraju, jak i wykorzystanie współpracy naukowej z zagranicą. To umożliwi dalsze umiędzynarodowienie pracy naukowej Kandydata. Na podkreślenie zasługuje również popularyzacja wyników badań na konferencjach i seminariach naukowych o zasięgu krajowym i zagranicznym. Ponadto poprzez udział w projektach naukowych i rozwojowych posiadał cechę szerszego postrzegania służebnej roli nauki dla środowiska.

V. Konkluzja końcowa

Po zapoznaniu z dokumentacją oraz biorąc pod uwagę ocenę przedstawionej jako osiągnięcie naukowe monografii pn. „*Wsparcie przedsiębiorczości w ramach systemu podatkowego w Polsce*”, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2021, ISBN 978-83-7431-680-4, liczb stron 454, (recenzenci: dr hab. Artur Walasik, prof. UE, dr hab. Sławomir Franek, prof. US), cały dorobek ze szczególnym uwzględnieniem załączonych 10 opracowań naukowych (artykułów), dorobek dydaktyczny, organizacyjny, realizowane projekty, współpracę międzynarodową i międzyuczelnianą oraz pozostałą działalność stwierdzam, że Pan dr Adam Wyszowski spełnia wszystkie wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce związane z ubieganiem się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse.

/ prof. dr hab. Beata Zofia Filipiak /

Szczecin, dnia 17 maja 2022 roku